

DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI

Asomidinova Moxigulbonu Oybek qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada davlat ishtirokidagi korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'llari tahlil qilinadi. Moliyaviy barqarorlikka erishish uchun qo'llaniladigan boshqaruv usullari, moliyaviy monitoring tizimlari, hamda davlat ishtirokidagi korxonalar faoliyatining o'ziga xos jihatlari o'rganiladi. Tadqiqot natijalari asosida davlat ishtirokidagi korxonalarni samarali boshqarish bo'yicha takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: moliyaviy barqarorlik, davlat ishtirokidagi korxonalar, boshqaruv usullari, moliyaviy monitoring, iqtisodiy samaradorlik.

Davlat ishtirokidagi korxonalar mamlakat iqtisodiyotida muhim o'rin tutadi. Ularning samarali faoliyat yuritishi nafaqat iqtisodiy o'sishga, balki ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka ham ta'sir ko'rsatadi. Ammo, bunday korxonalar faoliyati moliyaviy barqarorlikka erishishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Shu sababli, davlat ishtirokidagi korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash masalasi dolzarb hisoblanadi. Ushbu maqolada davlat ishtirokidagi korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'llari va usullari tahlil qilinadi.

Davlat ishtirokidagi korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, ularning barqaror ishlashiga, raqobatbardoshligini oshirishga va iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatishga xizmat qiladi. Quyida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash yo'llari batafsil ko'rib chiqiladi.

Moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish

Moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish korxonalar faoliyatini samarali boshqarish, moliyaviy resurslarni oqilona taqsimlash va ularning maqsadli ishlatilishini ta'minlashga qaratilgan muhim jarayondir. Bu jarayon bir nechta asosiy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshiriladi:

- Moliya bo'yicha rejalashtirish, tahlil va nazorat tizimlarini kuchaytirish
- Korxonaning moliyaviy holatini yaxshilash uchun strategik va operatsion rejalashtirish tizimlarini ishlab chiqish.
 - Moliyaviy resurslarni taqsimlash jarayonini tartibga solish va ularni maqsadli yo'nalishlarga yo'naltirish.
 - Moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish va ularga asoslangan qarorlar qabul qilish tizimini mustahkamlash.
 - Korxona faoliyatini doimiy monitoring qilish orqali moliyaviy xavflarni kamaytirish.
 - Ichki nazorat va audit mexanizmlarini takomillashtirish.
- Korxonalarning daromad va xarajatlarini optimallashtirish
- Moliyaviy rejalarni tayyorlash va ular asosida daromad va xarajatlarni nazorat qilish tizimini joriy etish.
 - Xarajatlarni qisqartirish yo'llarini aniqlash va ularni optimallashtirishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish.
 - Rentabellik darajasini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish.
 - Asosiy faoliyatdan keladigan daromadlarni oshirish yo'llarini qidirish va ulardan samarali foydalanish.
 - Xarajatlarni tarkibini tahlil qilish va ulardagi ortiqcha sarf-xarajatlarni kamaytirish.
- Rentabellikni oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish va ularning natijalarini baholash
- Korxona faoliyatining umumiy moliyaviy ko'rsatkichlarini baholash va ularni yaxshilash bo'yicha dasturlarni ishlab chiqish.
 - Olingan moliyaviy natijalarni tahlil qilish va kelgusidagi faoliyatni rejalashtirishga yo'naltirish.
 - Rentabellikni oshirish uchun yangi investitsiya loyihalarini amalga oshirish va ularning samaradorligini baholash.

- Moliyaviy natijalar bo'yicha muntazam hisobotlarni tayyorlash va ulardan tegishli xulosalar chiqarish.

- Rentabellik ko'rsatkichlarini oshirish bo'yicha qo'shimcha imkoniyatlarni aniqlash va ulardan foydalanish.

Moliyaviy boshqaruvni takomillashtirish korxonalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish, ularning raqobatbardoshligini mustahkamlash hamda moliyaviy barqarorlikka erishish imkonini beradi. Shu bois, korxonalarda moliyaviy boshqaruv tizimlarini doimiy ravishda rivojlantirib borish zarur.

Byudjetlash va Xarajatlarni Boshqarish

Byudjetlash va xarajatlarni boshqarish jarayoni moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish, ulardan oqilona foydalanish va nazorat qilishni o'z ichiga oladi. Bu jarayon quyidagi asosiy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshiriladi:

Xarajatlar maqbulligini oshirish va tejamkorlik choralari ko'rish:

- Korxonaning barcha moliyaviy faoliyati bo'yicha xarajatlarni tahlil qilish va ularni samarali boshqarish usullarini ishlab chiqish.

- Xarajatlarni maqbullashtirish maqsadida sarf qilinayotgan mablag'larni batafsil o'rganish va ortiqcha harajatlarni kamaytirish bo'yicha choralarni qo'llash.

- Tejamkorlik choralari belgilash va ularni amalda qo'llash orqali umumiy xarajatlarni optimallashtirish.

- Moliyaviy resurslarni tejash uchun innovatsion yechimlar va texnologiyalarni qo'llash.

Mablag'larning maqsadga muvofiq sarflanishini muntazam nazorat qilish:

- Barcha moliyaviy mablag'larning rejalashtirilgan maqsadlarga yo'naltirilishini ta'minlash.

- Muntazam ravishda moliyaviy hisobotlar tayyorlash va ularda sarflangan mablag'larning maqsadga muvofiqligini tahlil qilish.

- Sarf-xarajatlar bo'yicha ichki auditlarni o'tkazish va harajatlarning samaradorligini baholash.

- Mablag'lar taqsimotidagi xatolarni aniqlash va ularni tuzatish choralari ko'rish.

- Harajatlar bo'yicha normativ hujjatlarga amal qilinishini ta'minlash va ularni takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.

Kapital mablag'larning samarali sarflanishini ta'minlash va ulardan optimal foydalanish:

- Kapital mablag'larni to'g'ri taqsimlash va ularni maqsadli loyihalar bo'yicha samarali boshqarish.

- Kapital mablag'lar bilan bog'liq sarmoyalarning daromadlilikini tahlil qilish va rentabellikni oshirish yo'llarini izlash.

- Korxonaning asosiy vositalarini modernizatsiya qilish va yangilash uchun kapital mablag'lardan oqilona foydalanish.

- Kapital mablag'lardan foydalanish bo'yicha uzluksiz monitoring o'tkazish va ularni samaradorlik nuqtayi nazaridan baholash.

- Kapital mablag'lardan foydalanishning qisqa muddatli va uzoq muddatli rejalarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish.

Ushbu yo'nalishlar bo'yicha ishlar olib borish orqali korxona mablag'larini samarali boshqarish, xarajatlarni maqbullashtirish va kapital mablag'lardan optimal foydalanishni ta'minlash mumkin.

Moliyaviy manbalarni diversifikatsiya qilish

- Kreditlar, investitsiyalar va grantlardan samarali foydalanish strategiyalarini ishlab chiqish.

- Davlat dasturlarida faol ishtirok etish va subsidiya olish imkoniyatlaridan foydalanish.

- Xususiy investitsiyalarni jalb qilish orqali moliyaviy manbalarni ko'paytirish.

Korxona faoliyatini raqamlashtirish

- Hisob-kitob va moliyaviy hisobot tizimlarini avtomatlashtirish orqali operatsion xarajatlarni kamaytirish.

- Axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali moliyaviy ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish.

- Korxona faoliyatini raqamli tizimlar yordamida optimallashtirish.

Bozorni kengaytirish va diversifikatsiya qilish

- Mahsulot va xizmatlar assortimentini kengaytirish va ularni ichki hamda tashqi bozorlar uchun moslashtirish.

- Bozor tahlili va marketing strategiyalarini kuchaytirish.

- Eksport hajmini oshirish orqali yangi daromad manbalarini yaratish.

Xatarlarni boshqarish tizimini yaratish

- Moliyaviy risklarni aniqlash, baholash va boshqarish tizimlarini yaratish.

- Sug'urta mexanizmlaridan foydalanish orqali moliyaviy xavflarni kamaytirish.

- Bozordagi o'zgarishlarga moslashish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari kuchaytirish

- Moliyaviy rag'batlantirish dasturlarini joriy etish va kengaytirish.

- Soliq imtiyozlari va subsidiyalar berish orqali korxonalarni qo'llab-quvvatlash.

- Davlat ishtirokidagi korxonalar uchun maxsus dasturlarni ishlab chiqish va ulardan samarali foydalanish.

Faoliyatning oshkoraligini ta'minlash

- Moliyaviy hisobotlarni ommaga oshkor qilish va ularni tahlil qilish imkoniyatini yaratish.

- Davlat ishtirokidagi korxonalarning samaradorligini oshirish bo'yicha mustaqil audit o'tkazish.

- Oshkoralik orqali ishonchni oshirish va moliyaviy shaffoflikni ta'minlash.

Kadrlar salohiyatini oshirish

- Moliyaviy boshqaruv sohasidagi mutaxassislarning malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash.

- Zamonaviy boshqaruv usullarini o'rganish va amalda qo'llash.

- Kadrlarning ijodiy va professional rivojlanishi uchun imkoniyatlar yaratish.

Strategik boshqaruvni kuchaytirish

- Uzoq muddatli strategiyalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.
- Davlat ishtirokidagi korxonalarning maqsad va vazifalarini aniq belgilash.
- Xorijiy tajribani o'rganish va uni mahalliy sharoitlarga moslashtirish.

Davlat ishtirokidagi korxonalar faoliyatini moliyaviy jihatdan barqarorlashtirish uchun zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish lozim. Bunda, korxonalarning moliyaviy ko'rsatkichlarini tahlil qilish va baholash tizimlarini takomillashtirish talab etiladi.

Xulosa

Davlat ishtirokidagi korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash uchun zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish, raqamlashtirish va moliyaviy manbalarni diversifikatsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va oshkoralikni ta'minlash orqali korxonalar samaradorligini oshirishga erishish mumkin.

Davlat ishtirokidagi korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash uchun quyidagi takliflar ilgari suriladi:

Moliyaviy monitoring tizimlarini yanada takomillashtirish;

Boshqaruv usullarini zamonaviylashtirish va optimallashtirish;

Moliyaviy ko'rsatkichlar tahlilini muntazam ravishda olib borish.

Ushbu takliflar davlat ishtirokidagi korxonalar faoliyatini yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR.

- ✓ Azrilian A. N., Economic and legal dictionary, 638 (Institute of the New Economy, Moscow, 2014)
- ✓ Mukhambetov T. I., Nukushev A. G., Bankruptcy and anti-crisis management of the enterprise, 607 (Training allowance, Almaty, 2000)
- ✓ Sheremet A. D., Sayfulin R. S., Methodology of financial analysis, 512 (Infra-M, Moscow, 2014)
- ✓ Mukhambetov T. I., Materials of the 2nd International Conference on Management, Leadership and Governance (ICMLG), 202-207 (2014)

- ✓ R. S. Higgins, The financial analysis. Tools for making business decisions, 464 (WilliamsPublishingHouse, Moscow, 2008)
- ✓ Wahlen J. M., Baginski S. P., Bradshaw M., Financial Reporting, Financial Statement Analysis, and Valuation: A Strategic Perspective. 8th ed., 1200 (Cengage Learning, 2015)
- ✓ Chernyshova O. N., Fedorova A. Yu., Socio-economic phenomena and processes, 11, 1-8 (2012)
- ✓ Ziyadin, S., Streltsova, E., Borodin, A., Kiseleva, N., Yakovenko, I., & Baimukhanbetova, E., Sustainability, 11(9), 2544, (2019). DOI: 10.3390/su11092544